

1

Suriname, het jaar 1765.

Een nieuwe dag begint op plantage Hebron.

Op de plantage staat een mooi, groot huis.

Ver achter het grote huis staan de kleine hutten van de slaven. De deurtjes van de hutten gaan open.

De slaven komen naar buiten.

De vrouwen maken het ontbijt. Rook stijgt op van de kleine vuurtjes.

Na het ontbijt lopen alle slaven naar de grote schuur. Mannen, vrouwen en kinderen. Sommige vrouwen dragen een baby in een doek op hun rug. Bij de schuur staat de *basya*. Hij is zelf ook een slaaf. Hij houdt toezicht op de andere slaven.

De *basya* kijkt of alle slaven deze ochtend aanwezig zijn.

Kofi? Die heeft last van zijn enkel. Hij werkt vandaag niet op het veld.

Heeft Amimba alweer buikpijn? Onzin! Hier komen, of ze wordt met de zweep geslagen.

En waar is de baby van Annie? Heeft ze koorts?

Vooruit, naar de geneesvrouw.

En Tenu? Hier komen! Tenu heeft eieren gestolen.

Hij is bang.

Hij roept: 'Ik heb niets gestolen! Echt niet!'

Maar de *basya* luistert niet. Hij slaat de jongen vijf keer met de zweep.

Alle slaven kijken ernaar. Niemand zegt iets.
Tenu huilt. Zijn rug bloedt. Dan loopt hij naar de
schuur om te gaan werken.
Ook de andere slaven gaan aan het werk.
Een groep loopt met het gereedschap naar het veld.
Daar groeit het suikerriet.
Een andere groep loopt naar de grote schuur.
Daar staat de suikermolen.
De huisslaven gaan naar het grote huis. Daar
werken zij.
Zo begint voor de slaven een nieuwe dag op
plantage Hebron.
Een nieuwe dag hard werken. Zonder hoop op een
beter leven.

2

In het mooie, grote huis op de plantage woont Elza. Elza is zeventien jaar.

Haar echte moeder is dood. Al sinds Elza een baby was. Na de dood van haar moeder werd Elza verzorgd door twee slavinnen: Ashana en haar dochter Maisa.

Toen leerde Elza's vader Levi een nieuwe vrouw kennen: Rachel. Hij trouwde met haar.

Rachel had al drie dochters: Sarith, Rebecca en Esther. Ze kwamen allemaal op plantage Hebron wonen.

Elza was heel blij. Ineens had ze drie stiefzussen! Sarith en Elza waren toen allebei zeven jaar. Ze werden heel goede vriendinnen. Sindsdien zijn Elza en Sarith altijd samen.

De slavin Maisa klopt op de deur van Elza's slaapkamer. Elza wordt wakker.

Ze zegt: 'Kom binnen, Maisa.'

Maisa komt binnen met thee. Ze zet de thee op tafel. Dan pakt ze Elza's groene jurk uit de kast.

Ze helpt Elza met aankleden.

Eerst een dunne broek met kant. Dan een hemd en twee rokken. Daar gaat de jurk overheen.

Er wordt weer op de deur geklopt. Het is Mimi, de slavin van Sarith. Zij komt Sarith aankleden.

Elza zegt: 'Sarith, kom uit bed. We moeten op tijd klaar zijn. Ben je vergeten wat we vandaag gaan doen? We gaan naar het feest in Savanne!'

Sarith antwoordt: 'Zeur niet zo. Laat me met rust.'

Elza denkt: Wat is er toch met Sarith? Ze doet de laatste tijd zo onaardig. Vroeger vertelde Sarith me alles. Maar nu niet meer.

Sarith draait zich nog eens om in haar bed. Ze heeft geen zin in deze dag.

Elza wel. Want in Savanne wordt elk jaar een joods feest gevierd. Alle joden uit Suriname komen naar het feest. Het feest duurt een hele week. Elza kijkt er naar uit.

Elza gaat naar beneden.

De oude slavin Ashana heeft de tafel gedekt. Er is brood, vlees en ei.

Levi en Rachel zitten al aan tafel.

Levi zegt: 'Goedemorgen. Zijn jullie bijna klaar? We vertrekken over een uur.'

Ook Elza's andere stiefzus, Rebecca, komt binnen.

Rebecca is een heel stil meisje. Ze is doof.

Rebecca heeft niet veel contact met andere mensen. Ze is het liefst alleen. Dan leest ze boeken.

Of ze maakt poppen.

Levi vraagt aan Rebecca: 'Heb je zin in de reis?'

Rebecca schudt haar hoofd.

Ze zegt: 'Nee, vader. Ik ga niet mee.'

'Ach, waarom niet?'

'Ik heb geen zin.'

Elza begrijpt het best. Op het feest wordt veel gepraat en gelachen. Er is altijd muziek. Maar Rebecca kan niets horen. Ze kan niet meepraten. Ze zou zich maar eenzaam voelen.

Elza heeft vaak medelijden met Rebecca. Rebecca is al 21 jaar. En ze is nog steeds niet getrouwd. Wie wil er nu een dove vrouw?

Dan komt Sarith de trap af. Ze ziet er prachtig uit in een gele jurk. Haar haren zijn mooi opgestoken. Maar ze kijkt boos.

Ze zegt tegen Ashana: 'Bah! Ik wil geen eieren. Maak een pannenkoek voor me!'

Ashana zegt: 'Ja, misi.'

En ze gaat snel naar de keuken.

Ashana vindt het fijn om voor Elza te zorgen. En ook voor de dove Rebecca.

Maar Sarith... Nee. Met Sarith moet je oppassen. Die is nooit aardig tegen de slaven.

Een uur later zijn alle koffers in de boot geladen.

Ze zijn klaar voor vertrek: Elza, Sarith, Levi en Rachel. En natuurlijk de slaven: Maisa, Mimi en de slaven van Levi en Rachel.

Acht slaven roeien de boot. De tocht duurt uren. Sarith zegt de hele weg niets.

Ze heeft een probleem. Niemand weet ervan. En ze wil het probleem zo snel mogelijk oplossen.

Een maand geleden was Sarith op een feest op plantage Eden. Daar heeft ze een jongen ontmoet: Nathan.

Het feest duurde een week. Elke middag ging Sarith naar Nathans kamer. Eerst alleen om met Nathan te praten. Daarna hebben ze elkaar gekust. En toen zijn ze met elkaar naar bed geweest.

Nathan houdt van Sarith. Dat heeft hij haar zelf verteld. Hij zei: 'Ik wil met je trouwen.'

Nathan zou dit aan zijn ouders vertellen. En dan zouden ze gaan trouwen.

Maar twee weken geleden was Levi op bezoek bij Nathans ouders. En die vertelden iets heel anders.

Die zeiden: 'Onze zoon Nathan gaat trouwen! Met Leah, de dochter van een rijke planter.'

Levi vertelde thuis het nieuws.

Sarith dacht: wat? Nathan houdt toch van mij?

Dat heeft hij zelf gezegd! En nu gaat hij met die stomme Leah trouwen.

Sarith was heel boos. Ze schreeuwde en huilde. Ze gooide spullen door haar kamer. Ze gaf Mimi vaak zomaar een klap.

Arme Mimi. Zij kon er toch niets aan doen?

Nu is Sarith onderweg naar Savanne.

Nathan zal daar ook zijn.
Sarith wil met hem praten. Want Nathan moet
weer verliefd worden op haar. Dan laat hij die
Leah wel vallen. En dan kan Sarith toch met hem
trouwen.

3

Een dag later komt ook de boot van Nathan en Leah aan.

Sarith staat al bij de rivier te wachten. Ze ziet er heel mooi uit.

Nathans wangen worden rood als hij Sarith ziet.

Hij zegt: 'Dag, Sarith.'

Maar dan loopt hij snel door. Samen met Leah.

Meteen daarna begint het feest in de joodse tempel.

Sarith wil met Nathan praten. Maar ze moet nog geduld hebben. Of ... wil Nathan helemaal niet met haar praten?

Iedereen gaat naar het feest in de tempel. Maar Elza niet. Zij wandelt door het dorp.

Ineens staat er een jongeman voor haar. Elza kent hem niet.

De man vraagt: 'Gaat u niet naar het feest in de tempel?'

Elza zegt: 'Nee, ik ben halfjoods. Mijn vader is joods. Maar mijn moeder was een christen. Daarom ga ik niet naar de tempel.'

'Een gemengd huwelijk in Suriname. Dat had ik niet verwacht. Is het moeilijk om joods én christen te zijn?'

'Moeilijk? Nee, hoor! Het maakt niet uit welk geloof je hebt. Dat vindt God niet belangrijk.

Als je maar goed leeft. Als je maar goed bent voor anderen. Daar gaat het om.'

'Wat een slimme opmerking voor zo'n jong meisje!'

'Nou, zeg. Jonge meisjes kunnen heus wel slimme dingen zeggen, hoor!'

De jongeman kijkt Elza verbaasd aan.

Hij lacht: 'Dat merk ik! Juffrouw, ik vind u bijzonder grappig.'

Dan steekt hij zijn hand uit. Hij zegt: 'Ik heet Rutger Chasseur. Fijn om u te ontmoeten.'

Samen wandelen Elza en Rutger door de tuinen.

Rutger vertelt over zichzelf.

Hij is pas sinds kort in Suriname. Hij werkt voor een Amsterdamse bank. Die bank is van zijn oom.

De bank doet veel zaken met planters in Suriname.

Elza vertelt ook over zichzelf. Over het leven op plantage Hebron. Over Suriname. Over haar familie.

Rutger zegt: 'Ik zag je straks samen met een heel mooi meisje. Was dat je stiefzus?'

'Ja', zegt Elza.

Ze is niet verbaasd. Iedereen vindt Sarith altijd heel mooi. Alle mannen kijken naar Sarith.

Ze wandelen samen naar een grote tent. Die is speciaal gebouwd voor het feest van vandaag.

De dienst in de tempel is nu afgelopen. Alle mensen komen naar de grote tent. Ze gaan aan de lange tafels zitten.

Slaven brengen grote schalen met eten.
Het feestmaal kan beginnen.
Elza nodigt Rutger bij haar familie aan tafel uit.
Alleen Sarith is er niet.
Elza kijkt om zich heen. Maar ze ziet Sarith nergens.
De mensen aan tafel praten met elkaar. Eerst over
het mooie feest. Daarna over hun werk. En dan over
de problemen in Suriname.
De laatste tijd zijn er veel problemen.
In Suriname zijn de Nederlanders de baas. De
slaven moeten hard werken voor de Nederlanders.
De slaven worden vaak slecht behandeld.
Ze moeten precies doen wat de blanken zeggen.
Anders krijgen ze straf. De straffen zijn vaak heel
wreed.

Sommige slaven komen in opstand. Ze lopen weg
van de plantages. Ze gaan in het oerwoud wonen.
Daar willen ze in vrijheid leven. Deze weggelopen
slaven worden 'marrons' genoemd.
De blanken willen niet dat de slaven weglopen.
Want dan zijn er straks geen slaven meer op de
plantages. En wie moet dan het zware werk doen?
Daarom proberen Nederlandse soldaten de
marrons te vangen. Opgepakte marrons krijgen een
zware straf. Soms worden ze zelfs vermoord.
Maar de laatste tijd vallen groepen marrons de
plantages aan.

Vooral plantages waar de slaven slecht behandeld worden.

De marrons laten dan alle slaven op de plantage vrij. Ze steken het grote huis in brand.

Soms vermoorden ze de planter en zijn vrouw.

De blanke kinderen laten ze meestal leven.

De marrons zeggen: wij willen alleen maar onze vrijheid. Daarom vallen we plantages aan. Tot de blanken ons met rust laten. Tot we in vrijheid in het oerwoud mogen leven. Dan stoppen we met aanvallen.

Twee weken geleden was er nog een aanval op plantage Rust. De planter was niet thuis. Zijn vrouw werd vermoord. Hun drie kinderen raakten gewond. De marrons namen alles mee. Zelfs de kleren van de kinderen.

Toen kwam de planter thuis. Hij zag zijn kinderen. Die zaten bloot te huilen bij hun dode moeder. Het was vreselijk.

Op het feest in Savanne wordt hier aan tafel over gepraat.

Rutger is nog niet lang in Suriname. Voor hem is dit allemaal nieuw.

Hij zegt: 'Waarom sluit de regering geen vrede met de marrons? Dan stoppen die aanvallen wel.'

Sommige mensen aan tafel beginnen te lachen.

Ze zeggen: 'Vrede met de marrons? Nooit!'

Wij zijn hier de baas!

Rutger zegt: 'Maar Suriname is zo groot. Er is zoveel oerwoud. Geef de marrons toch een stuk bos om te wonen.'

Een planter zegt: 'Dat is onmogelijk! Want straks lopen álle slaven nog weg. Dan is Suriname van de marrons. En niet meer van ons.'

Rutger zegt: 'Weet je wat zou helpen? Als de slaven niet zulke zware straffen kregen. Ophangen, met de zweep slaan, een hand afhakken, levend verbranden ... Vreselijk! We moeten de slaven beter behandelen. Dan lopen ze niet meer weg. En dan vallen de marrons geen plantages meer aan.'

Levi knikt. Hij is het met Rutger eens. Hij behandelt zijn slaven altijd goed. Hij geeft nooit zware straffen.

Maar de mensen aan tafel lachen Rutger uit.

Sommige mensen worden zelfs boos.

Een andere planter zegt: 'Die zware straffen zijn juist goed. Negers zijn dom en lui. We moeten ze wel zware straffen geven. Anders luisteren ze niet. God heeft negers gemaakt om te werken voor de blanken.'

Rutger wil vragen: hoe weet u dat? Waar staat dat dan?

Maar Elza zegt zachtjes: 'Stil toch, Rutger. Deze mensen denken niet na. Ze zullen jou nooit begrijpen.'

Rutger zegt niets meer. Hij is hier te gast. Hij wil niet onbeleefd zijn.

Dan begint iemand over de prijs van de suiker.

Er wordt niet meer over de slaven gepraat.

Elza kijkt naar de rijke blanken aan tafel. Zij is een van hen. Maar toch is ze anders. Want ze denkt heel anders over de slaven dan de meeste mensen.

En Rutger dus ook! Dat maakt Elza blij.

Na de dienst in de tempel wacht Sarith buiten op Nathan. Ze gaat snel naar hem toe.

Ze zegt: 'Ik moet met je praten.'

Nathan twijfelt. Hij wil met zijn familie naar de tent. Maar Sarith zegt: 'Je komt nú mee! Anders ga ik heel hard gillen.'

Dan gaat Nathan met haar mee. Ze lopen naar een rustige plek.

Sarith zegt: 'Nathan, je zou toch met mij trouwen?

Dat heb je zelf gezegd. En nu ga je met Leah trouwen ... Hoe kan dat nou?'

Nathan pakt Sariths handen vast.

Hij zegt: 'Sarith, ik hou echt van je. Maar ik móét met Leah trouwen. Dat hebben onze ouders al lang geleden besloten.'

'Dat weet je dus al heel lang? Ook al toen je mij kuste ... Waarom heb je toen niets gezegd?'

'Ik wil liever niet met Leah trouwen. Maar ik moet wel. Het gaat niet goed met onze plantage.'

Mijn vader heeft grote schulden. Maar Leahs ouders zijn heel rijk. Leah krijgt later de plantage van haar ouders. En ik...'

'Wat?', roept Sarith boos. 'Dus het gaat om geld?'

Ze trekt haar handen los.

'Vind jij geld belangrijker dan onze liefde? Ben je vergeten hoe fijn we het hadden?'

'Nee, Sarith. Dat zal ik nooit vergeten. De herinnering aan jou is heel speciaal.'

'Herinneringen! Wat heb ik daar nou aan? Zal ik alles vertellen tegen de mensen hier? Over jou en mij? Ook aan Leahs ouders?'

'Nee, Sarith, doe dat niet. Dan vinden de mensen je een slecht meisje.'

'Ze zullen mij slecht vinden ... Terwijl jij zo gemeen bent! Ik haat je!', gilt Sarith.

Dan geeft ze Nathan een klap in zijn gezicht.

Nathan voelt aan zijn wang. Die doet pijn.

Is dit nou die mooie Sarith? Het lieve meisje met wie hij naar bed is geweest?

Dat lieve meisje staat nu te gillen en te stampen.

Nathan is blij dat hij niet met haar gaat trouwen.

Hij draait zich om. Hij loopt naar de tent en gaat bij zijn familie zitten. Sarith rent huilend weg.

Een kwartier later komt Sarith ook de tent binnen.

Ze lacht. Ze ziet er stralend uit. Alsof er niets is gebeurd.

Maar Sarith is nog steeds boos op Nathan. Ze wil wraak op hem nemen. Ze wil dat hij jaloers wordt. Alle mannen vinden Sarith mooi. Alle mannen kijken naar haar. Sarith wil dat Nathan dat ook ziet. Dan krijgt hij vast spijt. Sarith flirt met alle mannen. Ze praat met iedereen. Ze lacht veel en hard. Nathan kijkt bezorgd naar Sarith. Hij denkt: Hoe kan ze ineens zo vrolijk zijn? Net was ze nog zo boos!

Na het eten gaan de vrouwen rusten in hun kamer. De mannen blijven buiten. Ze liggen in een hangmat in de schaduw. Ze roken sigaren en drinken rum. Sarith gaat niet rusten. Ze blijft bij de mannen. Ze gaat bij hen in de hangmat zitten. Ze drinkt rum uit hun glazen. Ze flirt met iedereen.

's Avonds is er een groot bal. Sarith danst met iedereen. Ze gedraagt zich veel te opvallend. Alle mannen kijken naar haar. De andere vrouwen zien dat ook. De vrouwen denken: Wat een uitdagend meisje ... Dat hoort toch niet! Zeker niet bij de dochter van een planter. Ze zeggen: 'Die Sarith gedraagt zich als een slavine. Wie wil er nou met zo'n vrouw trouwen?' De vrouwen kijken boos naar Sarith.

Maar Sarith trekt zich er niets van aan.
Zo blijft het de hele week. Dan zijn de feesten
voorbij.
Rachel is blij dat ze naar huis gaan. Want haar
dochter Sarith heeft zich niet netjes gedragen.
Onderweg naar huis is Sarith niet meer vrolijk. Ze is
boos en teleurgesteld. Haar plan is niet gelukt.
Nathan gaat niet met haar trouwen. Hij trouwt met
Leah.